

ТЕОРЕТИЧНІ І МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ЛАНЦЮГІВ СТВОРЕННЯ ДОДАНОЇ ВАРТОСТІ У ТВАРИННИЦТВІ

ГЛУШКОВ Олег

Одеський національний технологічний університет
<https://orcid.org/0000-0001-6423-2239>

У статті обґрунтовано необхідність переосмислення традиційних підходів до формування доданої вартості у сфері аграрного виробництва з урахуванням сучасних економічних реалій. Розкрито еволюцію поняття доданої вартості на основі класичних економічних теорій, а також концепції економічної доданої вартості (EVA), яка дозволяє враховувати не лише прибуток, а й витрати на капітал, інтелектуальні ресурси та інновації. Визначено ключові методичні підходи до структуризації ланцюга створення вартості, зокрема на основі моделі М. Портера, де виокремлюються первинні й допоміжні бізнес-процеси. Зазначено, що в умовах глобалізації особливого значення набуває участь підприємств у міжнародних ланцюгах доданої вартості, що потребує стратегічного менеджменту і технологічного пероснащення. У статті розглянуто концепція формування теорії доданої вартості, життєвий цикл продукту як ланцюга нарощення вартості та основні елементи глобального ланцюга доданої вартості, що відображають загальнотеоретичну рамку дослідження. Особливу увагу приділено галузевій специфіці тваринництва як складової агропродовольчого комплексу. Визначено, що додана вартість у цій сфері формується на основі багатоступеневого виробничо-збутового циклу, що включає: виробництво кормів, утримання та вирощування тварин, первинну і вторинну переробку, пакування, зберігання, транспортування, маркетинг і реалізацію. Обґрунтовано, що найбільша частка приросту вартості припадає на етапи переробки та дистрибуції, що обумовлює необхідність перегляду ролі посередників та запровадження єдиних підходів до розрахунку витрат і доходів. Узагальнено, що для підвищення ефективності ланцюгів вартості у тваринництві доцільним є впровадження цифрових технологій, зміцнення коопераційних зв'язків, розвиток інфраструктури та вдосконалення управлінських рішень.

Ключові слова: додана вартість, ланцюг вартості, тваринництво, економічна ефективність, переробка продукції, управління витратами, цифрові технології.

<https://doi.org/10.31891/mdes/2025-16-26>

Стаття надійшла до редакції / Received 22.04.2025

Прийнята до друку / Accepted 11.05.2025

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

У сучасних умовах глобалізації економіки та зростання конкуренції на аграрних ринках питання ефективного формування доданої вартості стає пріоритетним для забезпечення стабільного розвитку підприємств. Особливо це стосується галузі тваринництва, де багатоступенева структура виробництва, високі витрати на утримання тварин, складна логістика та значна частка посередницьких структур впливають на рівень кінцевого прибутку виробника. Водночас активне впровадження цифрових технологій, удосконалення механізмів управління виробничими процесами та зростання ролі переробки створюють нові можливості для збільшення доданої вартості в аграрному секторі.

АНАЛІЗ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Серед вітчизняних дослідників, наукові праці яких присвячені вивченню окремих аспектів формування ланцюгів створення доданої вартості у сільському господарстві, можна виділити роботи: Дугінець Г.В., Коваленко О.В., Максименка А.О., Рудь В.В., Світового О.М., Сегеди С.А., Свиноуса І.В. та інших. Попри значну кількість наукових досліджень у сфері побудови ланцюгів вартості, залишається недостатньо опрацьованим питання специфіки їх формування в тваринницькому підкомплексі, зокрема з урахуванням впливу цифрових трансформацій, інституційної взаємодії учасників ринку та диспропорцій розподілу доданої вартості між виробниками, переробниками та реалізаторами.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Мета статті – узагальнити наукові підходи та обґрунтувати особливості побудови ланцюгів доданої вартості в тваринництві з урахуванням галузевої специфіки.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Концепція ланцюгів доданої вартості отримала широкого розповсюдження у науковій та практичній літературі і стала використовуватися для виявлення конкурентних переваг підприємства та оцінки ефективності діяльності на світовому ринку. Вперше термін «ланцюг

доданої вартості» був запропонований у 1960-1970 рр. Зазначене питання детально розглянув М. Портер у праці «Конкурентна перевага», під яким розумів «сукупність різних видів діяльності підприємства, спрямованих на розробку, виробництво, маркетинг, доставку і обслуговування своїх продуктів». Майкл Портер представив загальну модель ланцюга створення вартості, що представляє собою всю внутрішню діяльність фірми з виробництва товарів та послуг [1]. У своїй моделі Портер класифікує діяльність бізнесу на два види: первинну та допоміжну. Основні види діяльності (первинні): вхідна логістика – процес прийому, зберігання та розподілу сировини, необхідної для виробництва; операції – етап, на якому сировина перетворюється на кінцевий продукт; вихідна логістика – розподіл готової продукції серед споживачів; маркетинг і продаж – охоплює рекламні кампанії, організацію збуту, вибір каналів розподілу, ціноутворення та управління продуктом для його орієнтації на цільові групи споживачів; сервіс – заходи, необхідні для підтримки продуктивності продукту після його випуску, зокрема встановлення, навчання, технічне обслуговування, ремонт, гарантійне та післяпродажне обслуговування. Допоміжні заходи, що сприяють основним процесам: закупівлі – процес отримання сировини для виробництва; розвиток технологій – використовується на етапах досліджень і розробок, у процесі створення нових продуктів, а також для автоматизації виробничих процесів; управління людськими ресурсами – охоплює підбір, найм і утримання кваліфікованих фахівців, які забезпечують ефективне проектування, виробництво та продаж продукції [1].

Зазначимо, що в сучасній економіці процес формування доданої вартості є складним і багатоаспектним, оскільки в даному процесі приймають участь значна кількість суб'єктів і тим самим зростає спеціалізація і розподіл праці. На сучасному етапі концепція доданої вартості прийнята світовою економічною спільнотою в якості базової парадигми розвитку бізнесу.

Формування доданої вартості розглядається в працях різних зарубіжних та вітчизняних учених. Особливу увагу в контексті формування теорії доданої вартості слід приділити «Теорії факторів виробництва та їхньої граничної продуктивності» Ж.Б. Сей [2] та «Теорії граничної корисності» Дж.Б. Кларка [3], взаємодія яких породила концепцію економічної доданої вартості. Теорія факторів виробництва та їхньої граничної продуктивності виходить з того, що нову вартість створюють усі фактори виробництва: праця, капітал і земля. Ці фактори надають виробничі послуги. Винагородою за ці послуги є заробітна плата, прибуток, оренда. Засновник даної теорії Ж.Б. Сей вважав, що дія виробничих фондів надає корисність продуктам, а корисність, своєю чергою, надає продуктам цінність, яка забезпечує дохід власникам виробничих фондів.

Дж.Б. Кларк намагався довести, що в процесі виробництва спостерігається спадна продуктивність праці і капіталу [3], тобто за незмінної величини капіталу кожен додатковий робітник вироблятиме меншу кількість продукції. Заробітна плата у такому випадку дорівнює «продукту праці», який виробив «граничний робітник». Різницю ж між «загальним продуктом промисловості» та «продуктом праці» Дж.Б. Кларк розглядав як «продукт капіталу» [3], який по праву належить капіталісту. Взаємодію двох протилежних теорій формування доданої вартості, яка нині знаходить відображення у «Концепції економічної доданої вартості» Д.Б. Стюарта [4], наведено на рис. 1.

Показник «Економічна додана вартість» (Economic Value Added, EVA), згідно з загальним визначенням, є різницею між чистим операційним прибутком після оподаткування та витратами на капітал [4]. Концепція економічної доданої вартості ґрунтується на припущенні, що головною метою будь-якого підприємства є максимізація прибутку акціонерів. Це досягається шляхом забезпечення інвесторам необхідної норми прибутковості. Концепція EVA пропонує враховувати такі ресурси в складі капіталу підприємства: інвестиції в наукові дослідження, навчання персоналу, створення і просування торгової марки, а також реорганізацію бізнесу.

В сучасних умовах глобалізації економічних процесів дедалі активнішу участь у формуванні доданої вартості в національних економіках беруть транснаціональні корпорації (компанії, які володіють виробничими підрозділами в декількох країнах). Транснаціональні корпорації розміщують виробництво в інших країнах чи регіонах, користуючись їхніми порівняльними перевагами. Це дозволяє зменшити витрати на виробництво та підвищити прибутковість. Зазначений процес може призвести до таких наслідків: деградації феномену міжнародного «вільного ринку»; формування можливостей створення специфічних вертикальних виробничих ланцюгів, що розширює географію підприємств і виробництв.

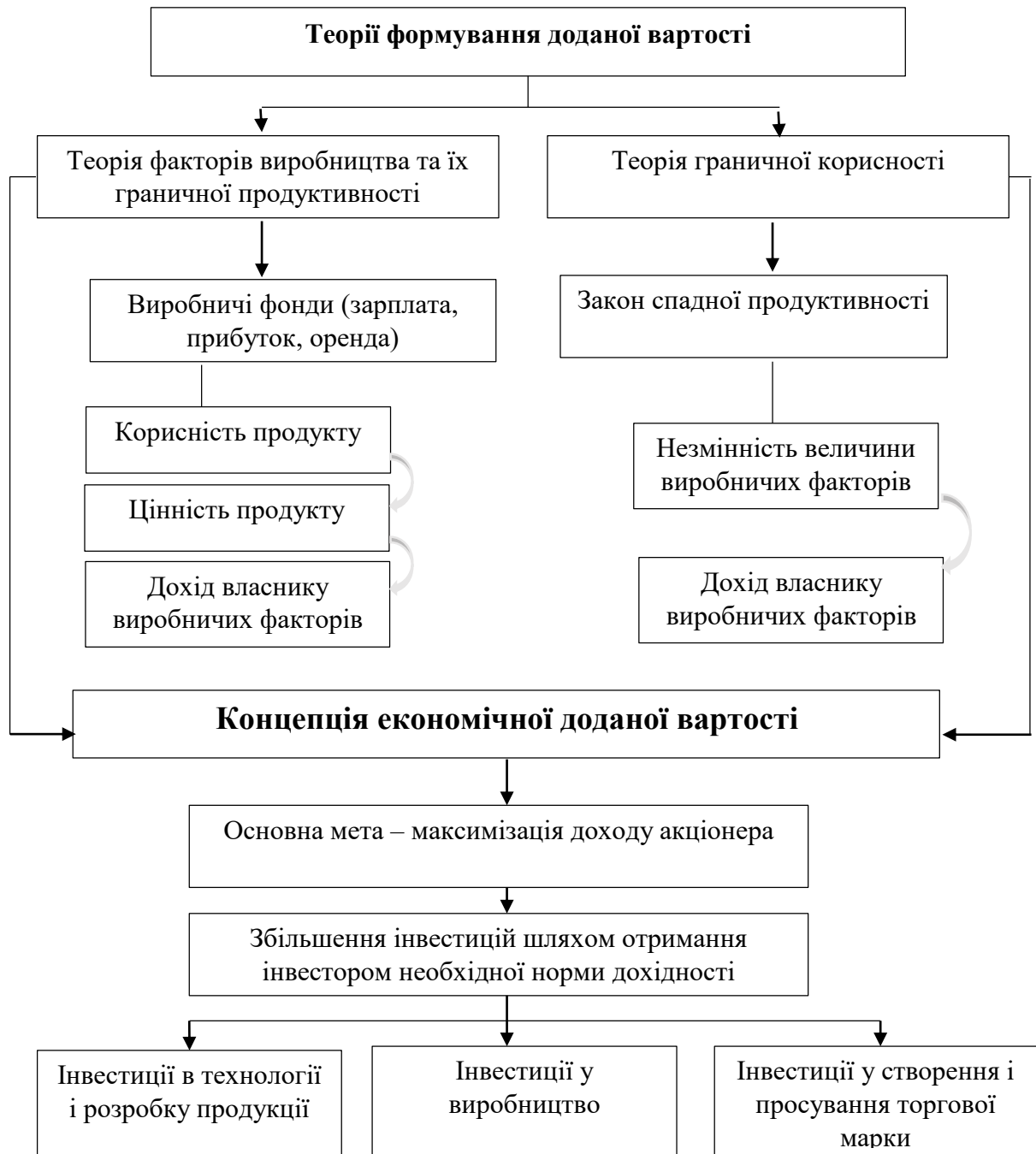

Рис. 1. Концепція формування теорії доданої вартості

У цьому зв'язку в економічній науці з'явилося поняття «ланцюг» створення (нарощування) вартості, що охоплює весь комплекс різних видів виробничо-господарської діяльності, яка забезпечує проходження продуктом повного виробничого циклу. Життєвий цикл продукту як ланцюга нарощування вартості наведено на рис. 2.

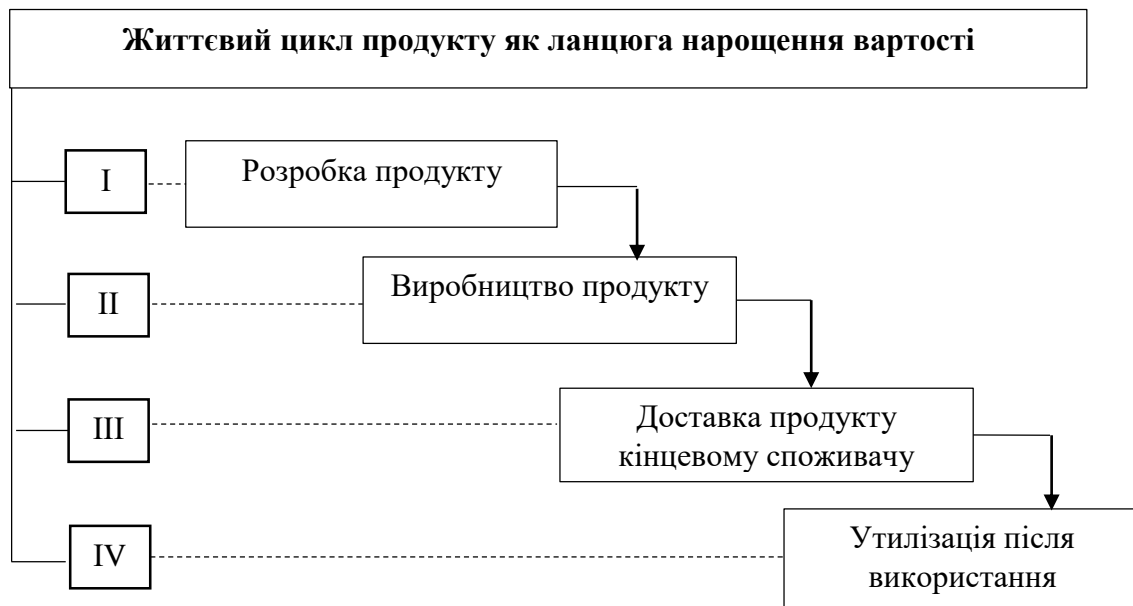

Рис. 2. Життєвий цикл проходження продукту як ланцюга нарощення вартості

Ланцюг доданої вартості (нарощування вартості) є описовою моделлю, що використовується для висвітлення детальної послідовності оперативних і функціональних дій та застосовується для опису стадій виробництва товару. Такий ланцюг показує, що його ланки не перебувають у конкурентних відносинах, а тісно співпрацюють, спрямовані на досягнення спільної мети. Кожна ланка в цьому ланцюгу є підприємством, яке додає свою вартість до кінцевого продукту (послуги). Продукт (послуга) вважається завершеним лише тоді, коли він досягає фінальної стадії ланцюга. У зв'язку з цим, основні елементи глобального ланцюга доданої вартості товарів зазначено на рис. 3.

Рис. 3. Основні елементи глобального ланцюга доданої вартості

Таким чином, для того щоб підприємство впевнено почувалося в умовах зростаючої глобалізації економіки, необхідно прагнути потрапити та міцно закріпитися в ланках загального ланцюга приросту вартості, що передусім включає наукові дослідження та дослідно-конструкторські роботи, пов'язані з розробкою нових і кардинально вдосконалених видів продукції та технологій, стратегічний менеджмент і маркетинг, а також виробництво найбільш високотехнологічної та наукомісткої продукції [5].

Ланцюги доданої вартості варіюються залежно від галузі, підприємства, товару чи послуги. О. Коваленко визначає процес проходження продукції від виробника до кінцевого споживача як сукупність цінних ланцюгів, на кожному з яких формується нова ціна проміжної продукції [6]. Зазвичай ланцюг доданої вартості включає такі основні етапи: проектування, виробництво, маркетинг, дистрибуцію та післяпродажне обслуговування. Додана вартість розподіляється нерівномірно між учасниками ланцюга. Ключову роль у визначенні пропорцій її розподілу відіграє управляюча ланка, яка контролює процеси та приймає стратегічні рішення [7]. Тому для кожного учасника галузевого ланцюга, що прагне підвищити власну ефективність, важливо ідентифікувати цю управляючу ланку та враховувати її вплив. Ефективність виробничого ланцюга визначається результативністю його окремих складових. Аналіз усього процесу створення вартості є ключовим інструментом підвищення ефективності підприємства, оскільки дозволяє враховувати взаємодію між виробником і зовнішніми партнерами. Ланцюг доданої вартості структурує діяльність підприємства, поділяючи її на основні та допоміжні бізнес-процеси. Основні процеси безпосередньо спрямовані на створення доданої вартості для кінцевого продукту, тоді як допоміжні процеси забезпечують функціонування підприємства.

Говорячи про тенденції розвитку валової доданої вартості сільського господарства, слід зазначити, що ланцюг вартостей сільського господарства утворюється з таких елементів, як ланцюг витрат постачальників, ланцюг витрат покупця, ланцюг витрат розповсюдження, ланцюг витрат галузі. У сільському господарстві постачальники виробляють і постачають сировину та матеріали (корми, насіння, добрива і засоби захисту рослин, сільськогосподарська техніка тощо), які використовуються в ланцюгу вартостей галузі й утворюють вартість. Витрати покупця пов'язані з затратами галузі на виробництво та реалізацію готової сільськогосподарської продукції, які формують ціну. Витрати на розповсюдження формуються на основі витрат роботи дилерів та дистриб'юторів, від якості яких залежить рівень задоволення попиту покупця. Ланцюг витрат галузі складається із затрат на первинні та вторинні операції. До первинних операцій належать матеріально-технічне забезпечення, виробництво сільськогосподарської сировини (зерно, свіжі овочі та фрукти тощо), проміжної продукції (насіння, саджанці, корми, племінна худоба тощо), виробництво готової продовольчої продукції, реалізація (оптова та роздрібна торгівля, переробка, громадське харчування). Вторинні операції пов'язані з розробкою технологій, роботою з персоналом, формуванням інфраструктури галузі. Під час здійснення зазначених дій (операцій) у системі вартостей галузі виникають вертикальні та горизонтальні зв'язки. При вертикальній інтеграції здійснюються тісні взаємозв'язки з постачальниками та покупцями з метою спільної розробки стратегій малих витрат або диференціації для загальної, але зазвичай нерівномірно розподіленої вигоди.

Ланцюг доданої вартості у сільському господарстві характеризується складною структурою учасників і є більше горизонтальним, ніж вертикальним. Горизонтальні зв'язки в ланцюгу вартості галузі спрямовані на взаємопов'язані дії на взаємовигідних умовах, що сприяють зниженню витрат при створенні вартості. Аналіз ланцюга вартостей у сільському господарстві дозволяє отримати інформацію про те, де в ланцюгу може бути збільшена цінність для споживача і де може бути зменшена собівартість. Наприклад, при виявленні високої вартості на стадії виробництва доцільно оптимізувати виробничі процеси шляхом застосування інноваційних (в т.ч. цифрових) технологій, використання найбільш продуктивної та економічної техніки, поглиблення спеціалізації та концентрації виробництва, удосконалення організації і управління виробництвом. У ланцюгу витрат постачальників та реалізації проблему високих витрат можна вирішити шляхом посилення маркетингової служби, впровадження нових технологій управління, організації взаємовигідних зв'язків (кооперативних, договірних) між постачальниками сировини та виробниками, покупцями (дистриб'юторами) і виробниками. Можлива організація всередині господарства підрозділу, здатного забезпечити необхідною сировиною та матеріалами, або створення власної збутової мережі. Застосування ІТ-технологій дасть можливість не лише прогнозувати і контролювати природні фактори, які безпосередньо впливають на результати виробництва у сільському господарстві, але й проектувати точні бізнес-процеси та прогнозувати результати з математичною

точністю. Крім того, формування доданої вартості у виробничо-переробному ланцюгу значною мірою визначається балансом між сільськогосподарськими виробниками та переробними підприємствами. Особливу роль у цьому процесі відіграють такі ключові складові, як заробітна плата, прибуток і амортизаційні витрати. Існуючі диспропорції між цими учасниками можуть призводити до нерівномірного розподілу доходів та зниження загальної ефективності галузі. Запровадження єдиних критеріїв для розрахунку зазначених складових сприятиме: прозорішому розподілу доданої вартості, підвищенню ефективності співпраці між учасниками ринку, стимулюванню економічного зростання галузі. Окрему увагу слід приділити мінімізації впливу посередників на визначення кінцевої ціни продукції, що дозволить: знизити накладні витрати, забезпечити справедливий рівень цін, зробити продукцію доступнішою для споживачів. Сфера виробництва та переробки продукції охоплює велику кількість учасників у ланцюгу «виробництво – переробка – споживання», і на кожному етапі цього процесу формується додана вартість. Всі учасники зацікавлені у її створенні та збільшенні, особливо сільськогосподарські виробники, які прагнуть отримати справедливу винагороду за свою продукцію, та кінцеві споживачі, які очікують якісний товар за оптимальною ціною. Тож, усунення диспропорцій, запровадження єдиних стандартів розрахунку доданої вартості та зменшення впливу посередників сприятиме ефективнішому функціонуванню агропромислового комплексу та збільшенню доступності продукції для споживачів. Однак значна частина доданої вартості зосереджується на стадії посередництва, що обмежує можливості отримання вигоди безпосередньо виробниками та споживачами.

Рудь В.В. стверджує, що процес формування доданої вартості у м'ясопереробній галузі проходить через три основні етапи: виробничий етап (первинна обробка, забій худоби та обробка туш); переробний етап (вторинна переробка, підготовка, упакування і виробництво м'ясних продуктів); збутовий етап (роздрібна та оптова реалізація м'яса) [8]. З цим можна погодитися, оскільки повний виробничо-збутовий цикл включає не лише виготовлення та переробку м'яса, але й його оптовий та роздрібний продаж. На кожному з цих етапів відбувається створення доданої вартості.

Ланцюг доданої вартості в тваринництві охоплює всі етапи від вирощування тварин до споживання готової продукції, включаючи різноманітні процеси створення додаткової вартості на кожному етапі (рис. 4).

Рис. 4. Загальна схема формування ланцюга доданої вартості в тваринництві

Ключовими етапами формування ланцюга доданої вартості в тваринництві є:

- Виробництво кормів, що передбачає вирощування зернових та інших кормових культур, необхідних для харчування тварин. Вартість кормів прямим чином впливає на якість і собівартість продукції тваринництва.
- Розведення та вирощування тварин – на даному етапі відбувається безпосереднє вирощування тварин, вартість формується з урахуванням витрат на корм, ветеринарні послуги, умови утримання та догляд за тваринами.
- Переробка продукції тваринництва – це ключовий етап, на якому додана вартість значно зростає. Переробка передбачає забій тварин, обробку м'яса, виробництво молочної продукції, виготовлення ковбас, консервів тощо.
- Пакування та зберігання, тобто після переробки продукція упакується та зберігається відповідно до стандартів якості. Вартість додається через процеси охолодження, заморожування та спеціалізоване пакування, що продовжує термін зберігання продуктів.
- Маркетинг та дистрибуція – продукція розповсюджується через оптові та роздрібні канали продажу. Відповідно включаються витрати на логістику, зберігання на складах, просування продукції на ринку.

• Реалізація продукції кінцевому споживачу – на даному етапі відбувається продаж готових продуктів через супермаркети, магазини, ринки чи заклади громадського харчування. Додана вартість формується за рахунок торгових націнок та кінцевої ціни, яку сплачує споживач.

Допоміжні процеси, такі як ветеринарний нагляд, впровадження інноваційних технологій у вирощуванні тварин і переробці продукції, управління якістю та маркетинг, відіграють ключову роль у формуванні ланцюга доданої вартості в тваринництві. Ефективна координація та оптимізація кожного з цих етапів сприяє не лише зниженню виробничих витрат, але й покращенню якості кінцевої продукції, підвищенню конкурентоспроможності підприємства та збільшенню його прибутковості. Інтеграція сучасних технологій та стратегічне планування в цих сферах дозволяє адаптуватися до змін ринку, відповідати зростаючим вимогам споживачів і забезпечувати стабільний розвиток галузі.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Ланцюги вартості у сільському господарстві охоплюють постачання сировини, виробництво, переробку, логістику, збут і реалізацію. У тваринництві ланцюг формування доданої вартості включає виробництво кормів, вирощування тварин, первинну та вторинну переробку, пакування, зберігання, маркетинг, транспортування та реалізацію продукції. Основне зростання вартості припадає на етапи переробки, просування та дистрибуції. Посередницький етап зосереджує значну частину вартості, що обмежує вигоди виробників. Вирівнювання диспропорцій можливе за рахунок єдиних підходів до обліку витрат і доходів, цифровізації бізнес-процесів, підвищення прозорості розподілу вартості, розвитку прямих форм реалізації та удосконалення внутрішніх ланок управління. Це сприятиме підвищенню ефективності галузі, справедливішому розподілу доходів та забезпеченню стабільного розвитку тваринництва.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Porter M.E., *Competitive Strategy: Techniques for Analyzing Industries and Competitors* (New York, NY: The Free Press, 1980). 580 p.
2. Jean-Baptiste Say *Traité d'économie politique* Paris: Calmann-Lévy Éditeur, 1972. Collection Perspectives de l'économie – Les fondateurs, 572 p.
3. Clark John Bates. *The Distribution of Wealth: A Theory of Wages, Interest and Profits*. New York: The Macmillan Company; London: Macmillan & Co., Ltd., 1908, 397 p.
4. Stewart G. Bennett III. *The Quest for Value: A Guide for Senior Managers*. New York: HarperBusiness, 1991. xxvii, 781 p.
5. Губіна В.В. Механізми підвищення конкурентоспроможності підприємств харчової промисловості: монографія. Харків: Панов, 2015. 204 с.
6. Коваленко О.В. Соціальні та комерційні вектори формування конфігурації доданої вартості у продовольчому комплексі. *Економіка та держава*. 2015. № 4. С. 74-80.
7. Левандівський О., Свиноус І., Радько В., Сало І. Теоретичні підходи до визначення доданої вартості в сільськогосподарських підприємствах: фінансово-обліковий аспект. *Економічний дискурс*. 2021. Вип. 3-4. С. 38-47.
8. Рудь В.В. Формування доданої вартості підприємствами м'ясопереробної галузі. *Агросвіт*. 2015. № 11. С. 70-73.

REFERENCES:

1. Porter, M. E. (1980). *Competitive strategy: Techniques for analyzing industries and competitors*. New York, NY: The Free Press.
2. Say, J.-B. (1972). *Traité d'économie politique*. Paris: Calmann-Lévy Éditeur. (Collection Perspectives de l'économie – Les fondateurs)
3. Clark, J. B. (1908). *The distribution of wealth: A theory of wages, interest and profits*. New York: The Macmillan Company; London: Macmillan & Co., Ltd.
4. Bennett, S. G. III. (1991). *The quest for value: A guide for senior managers*. New York: HarperBusiness.
5. Hubina, V. V. (2015). *Mekhanizmy pidvyshchennia konkurentospromozhnosti pidpriemstvo kharchovoi promyslovoosti: monohrafiia* [Mechanisms for improving competitiveness of food industry enterprises: Monograph]. Kharkiv: Panov.
6. Kovalenko, O. V. (2015). Sotsial'ni ta komertsiiini vektory formuvannia konfihuratsii dodanoi vartosti u prodovol'chomu kompleksi [Social and commercial vectors of value-added configuration in the food complex]. *Ekonomika ta derzhava – Economy and State*, (4), 74–80.
7. Levandivskyi, O., Svyous, I., Rad'ko, V., & Salo, I. (2021). Teoretychni pidkhody do vyznachennia dodanoi vartosti v sil's'kohospodars'kykh pidpriemstvakh: finansovo-oblikovyi aspekt [Theoretical approaches to determining value added in agricultural enterprises: Financial and accounting aspect]. *Ekonomichniy dyskurs – Economic Discourse*, (3–4), 38–47.

8. Rud', V. V. (2015). Formuvannia dodanoi vartosti pidpriemstvamy m'iasopererobnoi haluzi [Formation of value added by enterprises in the meat processing industry]. *Ahrosvit – Agrosvit*, (11), 70–73.

THEORETICAL AND METHODOLOGICAL APPROACHES TO THE FORMATION OF VALUE-ADDED CHAINS IN LIVESTOCK PRODUCTION

GLUSHKOV Oleg
Odesa National University of Technology

The article substantiates the need to rethink traditional approaches to forming added value in agricultural production, considering modern economic realities. The evolution of the concept of added value is revealed based on classical economic theories, as well as the idea of economic value added (EVA), which allows considering profit, capital costs, intellectual resources, and innovations into account. Key methodological approaches to structuring the value chain are identified, particularly based on M. Porter's model, which distinguishes primary and auxiliary business processes. It is noted that in the conditions of globalization, the participation of enterprises in international value-added chains is of particular importance, which requires strategic management and technological re-equipment. The article considers the concept of the formation of the theory of added value, the life cycle of a product as a value chain, and the main elements of the global value chain, reflecting the study's general theoretical framework. Particular attention is paid to the industry specifics of livestock farming as a component of the agro-food complex. It is determined that added value in this area is formed based on a multi-stage production and sales cycle, which includes feed production, animal husbandry and breeding, primary and secondary processing, packaging, storage, transportation, marketing, and sales. It is substantiated that the largest share of value growth falls on the stages of processing and distribution, which necessitates the need to review the role of intermediaries and introduce unified approaches to calculating costs and revenues. It is summarized that to increase the efficiency of value chains in livestock farming, it is advisable to introduce digital technologies, strengthen cooperative ties, develop infrastructure and improve management decisions.

Keywords: value added, value chain, livestock, economic efficiency, product processing, cost management, digital technologies.